

Національний університет цивільного захисту України
ННІ управління та безпеки населення
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

Матеріали XXV Всеукраїнської наукової конференції
з міжнародною участю

«Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє»

25 квітня 2025 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут управління та безпеки населення
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

**ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС
СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ**

**Матеріали XXV Всеукраїнської наукової конференції
з міжнародною участю**

25 квітня 2025 року

м. Черкаси

УДК 009
ББК 34.3

Рецензенти:

Лазуренко В.М. – заслужений працівник освіти України, доктор історичних наук, професор (Черкаський державний технологічний університет);

Мосов С.П. – заслужений діяч науки і техніки України, доктор військових наук, професор (Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту).

Головний редактор:

Чубіна Т.Д. – доктор історичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України.

Відповідальний редактор:

Кришталь А.О. – кандидат педагогічних наук, доцент.

Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє:
матеріали XXV Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю,
25 квітня 2025 року, м. Черкаси. Черкаси: НУЦЗ, 2025. 547 с.

У збірнику представлені матеріали XXV Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє». Пропоноване видання містить широкий спектр питань гуманітарного спрямування: філософські проблеми сучасності, соціальні комунікації, роль соціально-гуманітарних дисциплін у системі вищої освіти, гендерний компонент у секторі безпеки та оборони України, актуальні питання сучасної психології та педагогіки, гуманітаризація освіти технічних ЗВО, історичні та політологічні знання в системі підготовки технічної еліти, знання іноземної мови як фактора конкурентоспроможності в сучасному світі, питання національно-духовного виховання сучасної молоді, інноваційні технології в навчально-виховному процесі технічного ЗВО, соціокультурний вектор в системі студентського самоврядування. Окремо наведені результати дослідження впливу російської агресії на українське суспільство, аналіз прямих та опосередкованих наслідків війни, способи ефективного вирішення завдань забезпечення стабільної поточної життєдіяльності, майбутнього відновлення, зростання і розвитку країни.

Видання адресоване студентам, аспірантам, магістрантам, а також широкому колу читачів, які цікавляться вказаною проблематикою.

Рекомендовано до друку Вченою радою ННІ управління та безпеки населення
Національного університету цивільного захисту України
(протокол №3 від 20.03.2025 р.)

Дозволяється публікація матеріалів збірнику у відкритому доступі
комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 2 від 15.04.2025 р.)

© НУЦЗУ, 2025.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Стратегія національно-патріотичного виховання: затв. Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/286/2019?utm_source=chatgpt.com
2. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ ТА ЕСТОНІЇ З ПИТАНЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Наталія ІВАНИШИН, факультет психології та соціального захисту, ПО-21а група

НК – Лариса РУДЕНКО, доктор педагогічних наук, професор

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Законодавча база ЄС у сфері освіти та іншомовної підготовки спрямована на створення єдиного освітнього простору, що сприяє академічній мобільності, підвищенню якості освіти та міжкультурному діалогу. Документи, що регулюють освітню політику, встановлюють загальні стандарти та рекомендації, які забезпечують рівні можливості для всіх учасників освітнього процесу. Іншомовна підготовка відіграє ключову роль у розвитку конкурентоспроможності, культурного обміну та міжнародної співпраці.

Значним внеском у гармонізацію мовних стандартів у Європі є CEFR 2021, який визначає принципи вивчення, викладання та оцінювання іноземних мов. Європейський мовний портфель є важливим інструментом для відстеження мовного прогресу та підтримки мобільності у навчанні й професійній діяльності. Білінгвальна освіта розглядається як стратегічний напрям, що сприяє розвитку мовних та культурних компетенцій.

Стратегічна програма для мультилінгвальної Європи – 2020 підтримує мовне різноманіття та розвиток мовних навичок громадян ЄС. Bruges Communiqué (2011–2020) визначає пріоритети співпраці у сфері професійної освіти, акцентуючи увагу на мобільності та підвищенні якості підготовки фахівців. Важливими є також рекомендації з плюралістичних підходів до мов і культур, що сприяють створенню освітнього середовища, яке визнає мовне та культурне розмаїття.

Лісабонська конвенція регулює визнання академічних кваліфікацій, що сприяє мобільності студентів та випускників у межах Європи. Важливе місце у формуванні демократичних цінностей займає Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства, яка акцентує на інтеграції освіти з прав людини. Сукупність цих документів створює основу для розвитку освітньої політики ЄС, сприяючи інтеграції, академічній мобільності та підтримці мовного й культурного різноманіття.

Аналіз нормативно-правових документів Республіки Польща дозволяє виділити основні акти, що регламентують організацію вищої освіти в країні. Закон про вищу освіту і науку (2018) визначає правові засади функціонування системи вищої освіти, її структуру, умови навчання та наукової діяльності. Довгострокова стратегія розвитку країни «Польща 2030. Третя хвиля сучасності» (2013) окреслює ключові напрями розвитку освіти, науки та інновацій у контексті соціально-економічного зростання. Стратегія відповідального розвитку до 2020

року (з перспективою до 2030) спрямована на модернізацію освітньої системи, підвищення якості освіти та її відповідність потребам ринку праці. Важливу роль відіграє також Стратегія розвитку системи національної безпеки Республіки Польща (2022), яка передбачає заходи з підготовки кадрів у сфері безпеки, включаючи освіту в галузі цивільного захисту. Закон про професійно-технічну освіту регламентує підготовку фахівців для ринку праці, забезпечуючи інтеграцію професійної освіти з потребами економіки [1, 98].

Основні нормативно-правові акти та стратегічні документи, що регулюють освітній процес і іншомовну підготовку в Естонії, формують основу для якісної та інноваційної освітньої системи. Estonian Education Strategy 2021–2035 визначає довгострокові цілі розвитку освіти, акцентуючи увагу на її доступності, інноваціях та відповідності сучасним викликам. Estonian Language Strategy 2021–2035 спрямована на підтримку естонської мови як важливого елемента культурної ідентичності та мовної інтеграції. Основу правового регулювання освіти складає закон «Про освіту», що встановлює загальні принципи організації навчального процесу. Закон «Про вищу освіту» (2019) визначає структуру та функціонування закладів вищої освіти. Окремо врегульовано діяльність приватних навчальних закладів через закон «Про приватні школи». Професійна освіта регулюється законом «Про професійно-технічні навчальні заклади», що визначає засади підготовки фахівців для ринку праці. Безперервне навчання забезпечується законом «Про освіту дорослих», який передбачає можливості підвищення кваліфікації.

Розвиток наукової діяльності регламентує закон «Про організацію наукових досліджень і розробок», що сприяє інтеграції Естонії в міжнародний науковий простір [2, 135]. Усі ці документи разом забезпечують нормативну основу для розвитку освіти, сприяючи підвищенню її якості та міжнародній співпраці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Іванишин Н. Л. Організація іншомовної освіти у сфері цивільного захисту в Республіці Польща. *Сила мови: дух, зброя, інтелект* : матеріали наукових праць міжвузівської наукової конференції, м. Львів, 28 жовтня 2024 р. ЛДУБЖД.с.97-100
2. Іванишин Н. Л. Основні напрями освітньої політики Естонії. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки*. 2024. № (1)12. С. 130-140. DOI: 10.32755/sjeducation.2024.01.130
3. Стратегії розвитку освіти Естонії на 2021–2035 роки. URL : <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/estonia/lifelong-learning-strategy> (дата звернення: 12.01.2025)
4. Стратегії розвитку Естонської мови на 2021–2035 роки. URL : <https://www.hm.ee/media/3761/download> (дата звернення: 10.01.2025)
5. Про освіту: Закон Естонської Республіки. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/529012018007/consolide> (дата звернення: 01.02.2025)
6. Про освіту дорослих: Закон Естонської Республіки. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523052019003/consolide> (дата звернення: 14.01.2025)

ЗМІСТ

**Секція 1. Суспільні науки на тлі викликів сучасності.
Гуманітарна підготовка працівників ДСНС України.
Соціальні комунікації: теоретичні та практичні аспекти.**

Валерія АГАФОНОВА, Оксана ТЕПЛА	
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	7
Роман АНДРУСИШИН	
ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ	8
Микита БАБАКОВ, Світлана КОСЯК	
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ.....	10
Роман БАКУМ, Тетяна ЧУБІНА	
МОДЕЛЬ КУЛЬТУРНОЇ ТРАНСМІСІЇ.....	12
Кіра БАКУШИНА, Людмила ГОНТАРЕНКО	
ФОРМУВАННЯ БАГАТОПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ ЯК КРОКИ ДО ДЕМОКРАТІЇ.....	13
Ольга БАСАРАБ, Тетяна ЧУБІНА	
МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ: ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ.....	15
Богдан БЕЗКОШЕВСЬКИЙ, Тетяна ЧУБІНА	
ПОНЯТТЯ, ФУНКЦІЇ, ВИДИ ТА ТИПИ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ.....	18
Володимир БИКОВЕЦЬ, Оксана ТЕПЛА	
МОВНІ БАР'ЄРИ І ПОДОЛАННЯ ЇХ В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	20
Олександра БОРОВИК, Марія ДМИТРЕНКО	
ПРОБЛЕМАТИКА ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ.....	21
Валерія БРУС, Ольга КРІЧКЕР	
КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ЮРИСТІВ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	22
Олена ВЕРБІЦЬКА, Леся ГОРЕНКО	
ЗМІСТ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ВІДТВОРЕННЯ ВТРАЧЕНИХ ВИЗНАЧНИХ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ	23
Yan VORONOVSKIY	
INFORMATION INFLUENCE IN THE CONTEXT OF COMMUNICATION: A SOCIO-PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVE	25
Ірина ГАЛЬЧИЧ, Алла ЯРОШЕНКО	
ФОРМУВАННЯ МЕДІАЦІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	28
Максим ГАНДЗЮК, Людмила ГОНТАРЕНКО	
ГЛАСНІСТЬ І АКТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ	30
Ольга ГОЛБАН, Оксана ТЕПЛА	
ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ У РІЗНИХ КУЛЬТУРАХ: ПОДІБНОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ	32
Анна ГОЛІНЬКО, Яніна ФЕДОРЕНКО	
РОЛЬ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	33
Даниїл ГОЛОВАШИЧ, Любов ЮРЧЕНКО	
ДИСКРЕДИТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ВПРОДОВЖ РОКІВ	35